

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κείμενο: *Ο Σαρλό και το αθάνατο νερό*

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Τα δελφινάκια του Αμβρακικού» (1988). Κεντρικοί ήρωες του έργου είναι ο οκτάχρονος Πέτρος και η εξάχρονη Ανθούλα που ζουν στο Κοχύλι, ένα μικρό παραθαλάσσιο χωριουδάκι στον Αμβρακικό κόλπο, στη δεκαετία 1920-1930. Τα δυο παιδιά γίνονται αχώριστοι φίλοι και μαζί περνούν ξένοιαστα ώρες ατέλειωτες. Όταν όμως γνωρίζουν τον Πάνο, ένα συνομήλικό αγόρι που πάσχει από φυματίωση, η ζωή τους αλλάζει ολοκληρωτικά, καθώς προσπαθούν να τον βοηθήσουν, δίνοντάς του αγάπη, ελπίδα και κουράγιο. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα παρακολουθούμε την πρώτη επίσκεψη του Πέτρου σ' έναν θερινό κινηματογράφο της Άρτας.

Ο Πέτρος δεν κοιμήθηκε καθόλου τη νύχτα από την αγωνία του. Το 'πε αποβραδís στη μάνα του πως αύριο, Δευτέρα, είναι καλεσμένος του κυρίου τελώνη να πάνε στην Άρτα, στον κινηματογράφο, να δούνε τον Μπουκ - Τζόνες κι η μάνα του όλο το πρωί τον ετοίμαζε. Του σιδέρωνε τα ναυτικά του, του γυάλισε τα παπούτσια, του μαντάρισε τις ριγέ του τις κάλτσες και να τονε τώρα θρονιασμένος, καμαρωτός, στο πίσω κάθισμα της «Σεβρολέτ» δίπλα στην Ανθούλα και στη μητέρα της κι η καρδιά του να χτυπάει από ανυπομονησία και να ξεροκαταπίνει και να μπερδεύει τα λόγια του, τόση ήταν η **λαχτάρα** του που θα 'μπαινε σε κινηματογράφο για πρώτη φορά στη ζωή του. [...]

Η καρδιά του χτύπησε. Δεν κατάλαβε πότε βρέθηκε καθιστός στην καρέκλα του. Κατάλαβε μονάχα έναν πόνο εδώ, στις χούφτες του. Είχε μπλέξει τα δάχτυλα των δυο του χεριών και τα 'σφιγγε δυνατά απ' την αγωνία του. Δεν τον **ένοιαζε** τίποτ' άλλο, εκτός απ' αυτό το άσπρο πανί. [...]

- Και πώς θα το βλέπουμε; Στα σκοτάδια; έκανε με αγωνία ο Πέτρος.
- Έτσι είναι στον κινηματογράφο, του είπε περήφανα η Ανθούλα.
- Άντε, μωρέ! της είπε **πεισσωμένος** αυτός.

Βρήκε την ώρα να τον κοροϊδέψει και γύρισε το κεφάλι του πίσω, να δει αν **θα διορθώσουν** τη ζημιά στο ηλεκτρικό, μα τότε άκουσε ένα «κρρρρρρρ» κι αμέσως, από μια τρυπούλα απ' την απέναντι ταρατσα, πετάχτηκε μια λουριδίτσα από φως. Γύρισε ανήσυχος, να δει πού πάει αυτό το φως και τότε θαμπώθηκε. Απέναντί του είδε ένα αυτοκίνητο, σαν κι αυτό του Ντούλα - Καρανάσου, πιο όμορφο και πιο καινούριο όμως, και μια γυναίκα να βγαίνει και να 'χει παρατήσει μέσα στ' αυτοκίνητο ένα μωράκι μοναχούλι του.

«Ωχ!», είπε ο Πέτρος μέσα του κι η καρδιά του χτύπησε. Κι ώσπου ν' ανασάνει, έρχονται κάτι κλέφτες και κλέβουνε τ' αυτοκίνητο. Κι όταν βλέπουνε μέσα το μωρό, σταματάνε και το πετάνε όξω, δίπλα στα σκουπίδια. Και φεύγουν.

- «Ωχ!», ξανάπε ο Πέτρος έτοιμος να βάλει φωνή. Τον άκουσε η Ανθούλα και τον σκούνησε.
- Σsst..., του είπε σιγανά.
- Το μωράκι..., είπε αυτός και τα χείλια του τρέμανε. Μα τότε φάνηκε ένας φτωχούλης αστείος.
- Ο Σαρλός είναι, του ψιθύρισε η Ανθούλα.

Κι όλοι στον κινηματογράφο βάλαν τα γέλια, μόλις τον είδαν. Μόνο ο Πέτρος δε γελούσε. Σκεφτόταν το μωράκι. Τότε ο Σαρλός πήγε κατά τα σκουπίδια. Ο Πέτρος τον έβλεπε να περπατάει έτσι παρτσакλά, με το καπελάκι του το στρογγυλό, το στενό του το σακάκι, το αστείο τουτο μουστάκι, τα φαρδιά του τα παντελόνια, τα χοντρά του τρύπια παπούτσια και το

μπαστούνάκι του κι ένωσε την καρδιά του να ξαλαφρώνει λίγο. Κι όταν είδε τον Σαρλό να σκύβει πάνω στο μωράκι, να το παίρνει στην αγκαλιά του και να του γελάει με κείνα τα όμορφα μάτια του και να κάνει χίλια δυο χαρούμενα **καμώματα**, ο Πέτρος δε βαστήχτηκε, γέλασε κι αυτός. Ήταν τόσο γλυκούλης και τόσο καλός ετούτος ο παράξενος αλητάκος. [...]

Δημόπουλος Ντ., *Τα δελφινάκια του Αμβρακικού*, (απόσπασμα)

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Το απόσπασμα προέρχεται από:

- A. το οπισθόφυλλο του βιβλίου *Τα δελφινάκια του Αμβρακικού*
- B. το μυθιστόρημα *Τα δελφινάκια του Αμβρακικού*
- Γ. το πρόγραμμα μιας θεατρικής παράστασης με θέμα τη ζωή του Σαρλό
- Δ. την περίληψη μιας ταινίας με θέμα τη ζωή του Σαρλό

2. Ο Πέτρος δεν κοιμήθηκε καθόλου τη νύχτα, γιατί αγωνιούσε:

- A. να βρεθεί για πρώτη φορά στο σινεμά.
- B. να ταξιδέψει για πρώτη φορά με «Σεβρολέτ».
- Γ. να βρεθεί για πρώτη φορά στο θέατρο.
- Δ. να δει τη φίλη του, την Ανθούλα.

3. Τα παιδιά πήγαιναν στον κινηματογράφο συνοδεία:

- A. της μητέρας του Πέτρου
- B. του Σαρλό
- Γ. του Μπουκ - Τζόνες
- Δ. της μητέρας της Ανθούλας

4. Μόλις «πετάχτηκε μια λουριδίτσα από φως», ο Πέτρος:

- A. άρχισε να χειροκροτά με ενθουσιασμό
- B. σκούντηξε την Ανθούλα
- Γ. γύρισε ανήσυχος να δει πού πηγαίνει
- Δ. έκλεισε τα μάτια του τρομαγμένος

5. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή, σύμφωνα με το κείμενο;

- A. Το αυτοκίνητο στην ταινία δεν ήταν το ίδιο εντυπωσιακό με αυτό του Ντούλα - Καρανάσου.
- B. Ο Πέτρος ενοχλούνταν από τα πειράγματα της Ανθούλας.
- Γ. Η Ανθούλα, όπως και ο Πέτρος, θα παρακολουθούσε για πρώτη φορά ταινία στον κινηματογράφο.
- Δ. Η Ανθούλα ήταν το κορίτσι του Πέτρου.

6. Μόλις ο ήρωας είδε τον Σαρλό:

- A. Γέλασε, όπως έκαναν όλοι οι θεατές.
- B. Δεν αντέδρασε καθόλου, καθώς ανησυχούσε για την τύχη του μωρού.
- Γ. Θύμωσε, καθώς ο Σαρλό δεν προσπάθησε να σώσει το μωρό.
- Δ. Δάκρυσε, γιατί ο Σαρλό δεν κατάφερε τελικά να σώσει το μωρό.

7. Ποιο από τα παρακάτω **δεν** αναφέρεται στο απόσπασμα ως χαρακτηριστικό του Σαρλό;

- A. το περίεργο περπάτημα
- B. το μεγάλα μελαγχολικά μάτια
- Γ. το αστείο μουστάκι
- Δ. το ντύσιμο με στενό σακάκι και φαρδύ παντελόνι

8. Στο τέλος ο Πέτρος βρήκε τον Σαρλό:

- A. αστείο
- B. γλυκούλη
- Γ. καλοσυνάτο
- Δ. όλα τα παραπάνω

9. Συνώνυμο της λέξης του κειμένου **λαχτάρα** είναι:

- A. ανάγκη
- B. ανησυχία
- Γ. ανυπομονησία
- Δ. άγχος

10. «Δεν τον **ένοιαζε** τίποτ' άλλο»: Με ποια λέξη από τις παρακάτω μπορεί να αντικατασταθεί το σημειωμένο ρήμα;

- A. παραξένευε
- B. ενδιέφερε
- Γ. ενθουσίαζε
- Δ. γοήτευε

11. Συνώνυμο της μετοχής **πεισσωμένος** είναι:

- A. αδιάλλακτος
- B. αμετάπειστος
- Γ. νευρικός
- Δ. το Α και το Β

12. Ποια από τις παρακάτω λέξεις αποτελεί συνώνυμη του ρήματος **θα διορθώσουν** με τη σημασία που έχει στο κείμενο;

- A. θα καλυτερεύσουν
- B. θα ολοκληρώσουν
- Γ. θα σταματήσουν
- Δ. θα αποκαταστήσουν

13. Συνώνυμο της λέξης **καμώματα** είναι:

- A. παραπτώματα
- B. παρασκευάσματα
- Γ. κατορθώματα
- Δ. ομοιώματα

14. **το πρωί**: Πώς σχηματίζεται η γενική ενικού του ουσιαστικού;

- A. πρωί
- B. πρωινού
- Γ. πρωιού
- Δ. κανένα από τα παραπάνω
- Γ. ζεσταμένα
- Δ. κανένα από τα παραπάνω

- 15.** «Ο Πέτρος δεν **κοιμήθηκε** καθόλου»: Η μετοχή παθητικού Ενεστώτα του ρήματος είναι:
- A. κοιμώμενος B. κοιμιζόμενος Γ. κοιμισμένος Δ. κοιμούμενος
- 16.** «είναι **καλεσμένος** του κυρίου τελώνη»: Η σημειωμένη λέξη είναι:
- A. μετοχή ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος καλώ
B. μετοχή ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος καλώ
Γ. μετοχή παθητικού ενεστώτα του ρήματος καλούμαι
Δ. μετοχή παθητικού παρακειμένου του ρήματος καλούμαι
- 17.** «και να τονε τώρα **θρονιασμένος**»: Η σημειωμένη λέξη είναι:
- A. μετοχή παθητικού παρακειμένου του ρήματος θρονιάζομαι
B. μετοχή ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος θρονιάζω
Γ. μετοχή παθητικού ενεστώτα του ρήματος θρονιάζομαι
Δ. μετοχή ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος θρονιάζω
- 18.** **ανυπομονησία**: Τα συνθετικά της σημειωμένης λέξης είναι:
- A. α (στερητικό) + υπομονησία B. α (στερητικό) + υπομονή
Γ. αν + υπομονή Δ. ανά + υπομονή
- 19.** **πιο όμορφο**: Πώς σχηματίζεται ο σχετικός υπερθετικός του επιθέτου;
- A. όμορφο B. πολύ όμορφο
Γ. πάρα πολύ όμορφο Δ. το ομορφότερο
- 20.** Ποια από τις παρακάτω οικογένειες λέξεων είναι η σωστή;
- A. καρδιολόγος, άκαρδος, καρδιοπάθεια, καρδούλα
B. καρδιολόγος, παθολόγος, καρδιοπάθεια, καρδούλα
Γ. καρδιολόγος, καρυοθραύστης, καρδιοπάθεια, κάδος
Δ. καρδιολόγος, άκαρδος, καρδιοπάθεια, καδρόνι
- 21.** «**τα χείλια** του τρέμανε»: Σε ποια πτώση βρίσκεται το σημειωμένο ουσιαστικό;
- A. αιτιατική B. γενική Γ. ονομαστική Δ. κλητική
- 22.** **τα φαρδιά**: Πώς σχηματίζεται η γενική ενικού του αρσενικού του επιθέτου;
- A. του φαρδιού B. του φαρδή
Γ. του φαρδέος Δ. κανένα από τα παραπάνω
- 23.** Το ρήμα του κειμένου **ψιθύρισε** είναι μια λέξη:
- A. πρωτότυπη B. συνώνυμη Γ. παράγωγη Δ. σύνθετη

24. «Κι **όταν** είδε τον Σαρλό»: Τι μέρος του λόγου είναι η σημειωμένη λέξη;

A. πρόθεση

B. σύνδεσμος

Γ. επίρρημα

Δ. μόριο

25. «**να** του **γελάει**»: Η μετοχή Ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος είναι:

A. γελόντας

B. γελώντας

Γ. γελαστός

Δ. γελασμένος